

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 320c-321b

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείζαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεῖ καὶ Ἐπιμηθεῖ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠϋξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀῖστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ρίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο.

1. Τα θνητά γένη δημιουργήθηκαν από τα εξής υλικά: γη, φωτιά και όσα αναμειγνύονται με αυτά.
2. Ο Προμηθεὺς συμφώνησε με τον Επιμηθεὺς να κάνει ο ίδιος την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζώα, και στη συνέχεια ο Επιμηθεὺς να τα επιθεωρήσει.
3. Βασική μέριμνα του Επιμηθεὺς κατά την κατανομή των επιμέρους ιδιοτήτων στα ζώα ήταν η επιβίωση του είδους τους.

4. Υπήρξε πρόνοια εκ μέρους του Επιμηθέα για την προστασία των ζώων από τα καιρικά φαινόμενα.
5. Τα σαρκοβόρα ζώα γεννούν πολλούς απογόνους.

Μονάδες 10

B1. Πώς εξασφαλίστηκε η ισορροπία και η επιβίωση στο ζωικό βασίλειο κατά τον Πρωταγόρα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εκδοτική Αθηνών, Ελληνική Μυθολογία, τ. 2, σ.58

Μύθοι με θέμα τη δημιουργία του ανθρώπου από χώμα μας είναι γνωστοί και από άλλους λαούς (Αιγύπτιους, Βαβυλώνιους) [...] Όλοι οι αρχαιοελληνικοί μύθοι, θεογονικοί και ανθρωπογονικοί, που αναφέρονται σε όντα γεννημένα από γη, χώμα, πηλό, πέτρα, ακόμα και πετρωμένο καρπό, σπόρο και αυγό με κέλυφος από πέτρωμα, όλοι βασίζονται στην πρωταρχική διαπίστωση της γεννητικής δύναμης της γης, που σε κοινωνίες με μητριαρχικά πρότυπα εκφράζεται προεπιστημονικά με την πίστη στην παμμήτειρα Γη. Ειδικά για τον ανθρωπογονικό μύθο της Πανδώρας, η ανάπτυξη της κεραμικής προϋποτίθεται: Οι θεοί που πλάθουν ανθρώπινα πλάσματα κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν τους έχουν πρότυπο τους ανθρώπους, που δίνουν τη δική τους μορφή στους θεούς τους, όταν πάνω στον κεραμευτικό τροχό κατασκευάζουν τα λατρευτικά τους ομοιώματα. Αυτή η ιδέα λειτουργεί ακόμα και στην πρώιμη ελληνική επιστήμη. Έτσι στον 6ο αι. π.Χ. ένας φιλόσοφος με γαιοκρατική φυσική θεωρία, ο Ξενοφάνης διδάσκει: όλοι έχουμε γίνει από χώμα και νερό (απόσπ. 29 DK).

Αφού μελετήσετε το παραπάνω παράλληλο κείμενο, να τεκμηριώσετε τις διαπιστώσεις που υπάρχουν σε αυτό αναφορικά με τους κοσμογονικούς και ανθρωπογονικούς μύθους αντλώντας στοιχεία από το αρχαίο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

- α. Πολλοί φίλοι του Σωκράτη στήριξαν το πραξικόπημα των Τριάκοντα Τυράννων.
- β. Σύμφωνα με μία παράδοση, στην είσοδο της Ακαδημίας συναντούσε κανείς την επιγραφή «γνῶθι σαυτόν».
- γ. Ο Πλάτων χρησιμοποιούσε τον μύθο, για να συμπληρώσει μία αυστηρή φιλοσοφική απόδειξη.
- δ. Η πατρότητα του φιλοσοφικού μύθου του Πρωταγόρα ανήκει στον ίδιο τον Πλάτωνα.
- ε. Για τον Αισχύλο ο Προμηθέας είναι ένας μεγάλος ευεργέτης της ανθρωπότητας.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνος, πυρός, φῶς, τάχους, τροφήν.**

Μονάδες 10